

INFORMÁCIA O PRIEBEHU A VÝSLEDKOV VIDEOKONFERENCIE ČLENOV EURÓPSKEJ RADY A EUROSAMITU DŇA 25. MARCA 2021

Dňa 25. marca 2021 sa uskutočnila videokonferencia členov Európskej rady a Eurosamitu. Slovenskú republiku zastupoval predseda vlády SR Igor Matovič.

1. ZHRNUTIE

Témami zasadnutia boli boj s pandémiou ochorenia **COVID-19**, **východné Stredomorie**, **vzťahy EÚ s Ruskom**, **ekonomická a digitálna agenda**. Lídrom členských štátov EÚ sa prihovril **prezident USA J. Biden** a vyzval na obnovenie vzájomnej spolupráce. Konalo sa aj zasadnutie Eurosamitu k **medzinárodnej úlohe eura**. Výsledkom rokovaní bolo prijatie **spoločného vyhlásenia členov Európskej rady a vyhlásenia Eurosamitu**.

Dominantnou témou videokonferenčného samitu lídrov bol aj z dôvodu **zhoršujúcej sa epidemiologickej situácie** naprieč EÚ boj s pandémiou ochorenia **COVID-19**. Lídri potvrdili **systém distribúcie vakcín** založený na **počte obyvateľov**, no vyzvali Výbor stálych predstaviteľov, aby adresoval otázku rozdelenia predsunutej dodávky **10 miliónov dávok vakcíny** od spoločnosti **BioNTech/Pfizer** v duchu **solidarity**. Lídri tiež podporili mechanizmus na **autorizáciu vývozu vakcín**, ktorý má Európskej komisii slúžiť ako **poistka** voči **farmaceutickým spoločnostiam**, ktoré si neplnia zmluvné záväzky voči EÚ, a nespolupracujúcim, resp. viac preočkovaným **krajinám**. Rovnako však bola zdôraznená dôležitosť zachovania **globálnych dodávateľských reťazcov**. Pri **digitálnych zelených certifikátoch** majú niektoré členské štáty obavy, či je k dispozícii dostatok vedeckých štúdií potvrdzujúcich, že sú **zaočkované osoby** skutočne **neinfekčné**.

V diskusii týkajúcej sa časti vyhlásenia k **ekonomickej a digitálnej agende** najviac rezonovala potreba vyváženia záväzku na **posilnenie digitálnej suverenity EÚ** pridaním garancie zachovania **otvorenosti trhov a globálnej spolupráce**. Predstavený bol aj **spoločný list** lídrov krajín V4, Francúzska, Rumunska a Slovinska k úlohe **jadrovej energie** v klimatickej a energetickej politike EÚ.

V nadväznosti na pozitívne signály zo strany Turecka v súvislosti s upokojením napätia vo **východnom Stredomorí** lídri členských štátov EÚ načrtli kontúry **pozitívnej agendy vo vzťahoch medzi EÚ a Tureckom**, ktorej realizácia je však **podmienená udržateľnosťou konštruktívneho prístupu Turecka**. Európska rada sa k vyhodnoteniu situácie vo východnom Stredomorí vráti na svojom **júnovom zasadnutí**.

V rámci informačného bodu k **vzťahom medzi EÚ a Ruskom** informoval predseda Európskej rady Ch. Michel o jeho **telefonáte s ruským prezidentom V. Putinom**, v ktorom komunikoval principiálne postoje EÚ ohľadom teritoriálnej integrity Ukrajiny a Gruzínska, implementácie minských dohôd a politiky piatich riadiacich princípov. **Strategickú diskusiu o vzťahoch s Ruskom** plánuje predseda Európskej rady zaradiť na agendu jedného z nadchádzajúcich **fyzických zasadnutí Európskej rady**.

Prezident USA J. Biden sa vo svojom príhovore sústredil na 4 oblasti – boj proti pandémie ochorenia **COVID-19**, **klimatické zmeny**, **globálnu ekonomiku** a obranu spoločných **demokratických hodnôt**.

Výsledkom Eurosamitu je záväzok členských štátov EÚ k práci na **posilnení medzinárodnej úlohy eura**. Vzhľadom na aktuálnu situáciu je tiež dôležité pokračovať v obnove hospodárstva, posilňovaní odolnosti a štrukturálnych reformách.

2. PRIEBEH ROKOVANÍ

Videokonferencia členov Európskej rady

Na úvod rokovania tradične vystúpil **predseda Európskeho parlamentu D. Sassoli**, ktorý priblížil **pozície Európskeho parlamentu k témam zasadnutia**. Nad rámec agendy Európskej rady spomenul uvalenie **sankcií zo strany Číny voči piatim poslancom Európskeho parlamentu** za ich kritiku v súvislosti s porušovaním ľudských práv zo strany Číny. Pripomenul tiež, že Európsky parlament bude rokovať o **investičnej dohode medzi EÚ a Čínou**. Podľa predsedu Európskeho parlamentu voľný obchod nesmie prevážiť nad ľudskými právami a základnými slobodami.

COVID-19

Predseda Európskej rady Ch. Michel zarámcoval diskusiu k pandémie ochorenia COVID-19 do 5 oblastí – **epidemiologická situácia** v členských štátoch, zvýšenie **produkcie vakcín** v EÚ, **distribúcia a dodávky vakcín**, **solidarita s tretími krajinami** a **digitálne zelené certifikáty**.

Predseda Európskej komisie U. von der Leyenová potvrdila, že EÚ vstúpila do tretej vlny pandémie, ktorú zapríčiňujú najmä **nové vírusové mutácie**. Dobrou správou však je, že aj vďaka očkovaniu **nestúpa miera úmrtnosti**. Lídrom predstavila **harmonogram dodávok vakcín** na druhý kvartál roka 2021 a vyzdvihla **transparentnosť**, ktorú do diania ohľadom exportu vakcín z EÚ vniesol **mechanizmus na autorizáciu vývozu vakcín**. Pri možných obmedzeniach exportu vakcín z EÚ sa bude Európska komisia pozeráť hlavne na to, či si daná spoločnosť plní svoje zmluvné záväzky voči EÚ alebo či cieľová krajina umožňuje vývoz vakcín do EÚ (**princíp reciprocity**), a tiež akú má mieru zaočkovanosť obyvateľov (**princíp proporcionality**). Rada EÚ aj Európsky parlament budú o **právnom návrhu Európskej komisie k digitálnym zeleným certifikátom** rokovať v **zrýchlenom režime**.

Členské štáty **ocenili aktivity Európskej komisie** v súvislosti s **navýšením produkčných kapacít vakcín v EÚ**. Veľká väčšina členských štátov **podporila mechanizmus exportných autorizácií** ako efektívny nástroj vo vyjednávaniach o plnení zmluvných dodávok vakcín do EÚ. Niektoré členské štáty však upozorňovali na **nebezpečenstvo narušenia krehkých globálnych dodávateľských reťazcov** a hrozbu odplaty zo strany iných krajín formou zablokovania niektorých komponentov potrebných na výrobu vakcín. Zdôraznili tiež to, že by sa mechanizmus nemal týkať spoločností, ktoré si zmluvy s EÚ plnia. Čo sa týka **solidarity s tretími krajinami**, diskusia bude pokračovať o konkrétnom mechanizme príspevkov.

Najväčšia pozornosť bola venovaná **systému prerozdelenia dodávok vakcín v rámci EÚ**. Téma si už pred zasadnutím získala **pozornosť lídrov aj širokej verejnosti** po tom, čo spoločnosť **AstraZeneca oznámila výrazné výpadky dodávok vakcín do EÚ a narušila tak očkovaciu stratégiu krajín**, ktoré ju mali založenú najmä na vakcínach od tejto spoločnosti. Dôsledkom týchto výpadkov môže byť výrazne **odlišné tempo očkovania** medzi jednotlivými členskými štátmi v druhom kvartáli roka 2021. Príležitosťou na vyrovnanie týchto rozdielov je prísľub **predsunutia 10 miliónov dávok vakcíny od spoločnosti BioNTech/Pfizer** z štvrtého kvartálu do druhého kvartálu roka 2021. Lídri členských štátov EÚ vo všeobecnosti potvrdili systém prerozdelenia vakcín na základe počtu obyvateľov, no zároveň poverili **Výbor stálych predstaviteľov**, aby vyriešil otázku prerozdelenia predsunutých dávok v duchu **solidarity**. Cieľom by malo byť dosiahnuť istú **minimálnu mieru zaočkovanosť** do konca druhého kvartálu roka 2021 v **každom členskom štáte EÚ**.

Predseda vlády SR I. Matovič pri otázke **prerozdelenia dodávok vakcín** pripomenul, že **rozdiely nenastali vinou členských štátov**, ale kvôli výpadkom dodávok od spoločnosti AstraZeneca, s ktorou Európska komisia dojednala kontrakty a členské štáty sa na ňu v tom

prírodzene spoľahli. Verí, že **predsunutých 10 miliónov dávok vakuíny** od spoločnosti **BioNTech/Pfizer** dáva **príležitosť** na **vyrovnanie** takto vzniknutých **rozdielov**.

Jednotný trh, priemyselná politika, digitálna agenda, hospodárstvo

V diskusii k **digitálnej a ekonomickej agende** niektoré členské štáty požadovali **vyváženie** textu vyhlásenia, v ktorom sa hovorí o **posilňovaní digitálnej suverenity EÚ**. Z ich pohľadu je uzatváranie sa voči svetu **kontraproduktívne** hlavne v **inovačnej a vedeckej oblasti**. Mnohí lídri v reakcii skonštatovali, že je potrebné **zadefinovať** si na **európskej úrovni** pojmy „**strategická autonómia**“ a „**digitálna suverenita**“. **Rovnováha a proporционаlita** je základ, no istá forma autonómie, hlavne v **strategických priemyselných odvetviach**, sa v súčasnej pandemickej kríze ukázala ako **potrebná**.

Výzva na **odstraňovanie bariér na jednotnom trhu**, hlavne v oblasti **služieb** a zabránenie **vzniku nových prekážok** je naďalej aktuálnou. Nevyhnutné je tiež **lepšie** plnenie už **existujúcej legislatívy EÚ** by sa tiež mala viac zaoberať narušeniami trhu **priamymi a nepriamymi zahraničnými subvenciami**.

Východné Stredomorie

Po krátkej diskusii bol **text vyhlásenia prijatý v navrhovanom znení**. Substantívne vystúpili niektorí lídri s pripomenutím ich **limitov vo vzťahu k Turecku**. Zazneli výzvy na zabezpečenie plnenia tureckých záväzkov v oblasti manažovania migrácie a na potrebu rešpektovania platných rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN vo vzťahu k východnému Stredomoriu zo strany Turecka. Vyzdvihnutá bola aj dôležitosť pokračovania námornej operácie EÚ IRINI. Prijaté vyhlásenie obsahuje ponuku **pozitívnej agendy pre Turecko** v oblastiach **hospodárstva, mobility a medzil'udských vzťahov**, ktorej realizácia je však **podmienená** udržateľnou **de-eskaláciou napätia** a **konštruktívnym prístupom Turecka**. Európska rada sa k vyhodnoteniu situácie vo východnom Stredomorí vráti na svojom **júnovom zasadnutí**.

Rusko

Jednalo sa o **informačný bod** bez intervencií lídrov. Predseda Európskej rady Ch. Michel informoval o jeho **telefonáte s ruským prezidentom V. Putinom** z pondelka 22. marca 2021, v ktorom komunikoval principiálne postoje EÚ v otázkach teritoriálnej integrity Ukrajiny a Gruzínska, implementácie minských dohôd, politiky piatich riadiacich princípov. **Strategická diskusia o vzťahoch s Ruskom** bude zaradená do programu jedného z nadchádzajúcich **fyzických zasadnutí Európskej rady**.

Obnova spolupráce medzi EÚ a USA

Prezident USA J. Biden vo svojom vystúpení opätovne potvrdil záväzok **oživiť vzťahy medzi USA a EÚ**. Naznačil, že **silná EÚ je v záujme USA**, a to so zreteľom na naše spoločné demokratické hodnoty a najväčšie **obchodné a investičné partnerstvo** na svete. Vyzval na úzku spoluprácu na spoločných výzvach vrátane boja proti **COVID-19**, riešenia hrozby klimateckej **zmeny**, prehĺbenia našich **ekonomických väzieb** a zabezpečenia toho, aby **svetový poriadok** určovali **demokracie**, a nie autoritatívne režimy. Prezident J. Biden tiež vyjadril želanie spolupracovať na **spoločných záujmoch v zahraničnej politike** vrátane vzťahov s **Čínou a Ruskom**. Okrem toho upozornil na potrebu pokračovania angažovanosti USA a EÚ v **Turecku, na južnom Kaukaze, vo východnej Európe a na západnom Balkáne**.

Eurosamit

Na úvod Eurosamitu vystúpila **guvernérka Európskej centrálnej banky Ch. Lagardeová** s prehľadom o **aktuálnej ekonomickej situácii v eurozóne**. Dôsledkom pandemickej krízy je **neistota na finančných trhoch**, ktorú je potrebné znižovať dobrou monetárnou a fiškálnou politikou. Porovnala **ekonomické stimuly USA a EÚ** s tým, že USA by sa mali ekonomicky zotaviť už v polovici roka 2021. Dobrou správou je, že masívne domáce ekonomické stimuly USA zamerané na podporu dopytu sa cez obchodné kanály pozitívne premietnu do EÚ. K hlavnej téme Eurosamitu, ktorou bolo **posilnenie medzinárodnej úlohy eura** uviedla, že zásadné pre tento cieľ je **dobudovanie Únie kapitálových trhov a Bankovej únie**. **Príležitosťou pre euro** je tiež etablovanie sa ako **meny zelenej, digitálnej** (potreba práce na digitálnom eure) a **udržateľnej ekonomiky** analogicky k tomu, ako sa americký dolár stal menou éry fosílnych palív.

Predseda Euroskupiny P. Donohoe vo svojom vystúpení označil za dôležité **pokrizovú obnovu hospodárstva**, posilnenie jeho **odolnosti** aj prostredníctvom dobudovania Bankovej únie a etablovanie sa eura ako **meny nízkouhlíkovej budúcnosti**.

Predsedička Európskej komisie U. von der Leyenová vyzvala členské štáty na **ratifikovanie Rozhodnutia o vlastných zdrojoch**, ktoré umožní štart Mechanizmu obnovy a odolnosti.

Lídri členských štátov EÚ podporili návrh vyhlásenia v pôvodnom znení.

3. HLAVNÉ VÝSLEDKY

Hlavným výsledkom videokonferencie členov Európskej rady a Eurosamitu dňa 25. marca 2021 je **vyhlásenie členov Európskej rady a vyhlásenie členov samitu eurozóny**, ktorých plné znenie tvorí prílohu tohto materiálu. Ich najdôležitejšie elementy možno zhrnúť nasledovne:

COVID-19

- Európska únia **potvrdila kľúč pre alokáciu vakcín založený na pomere k počtu obyvateľov**. Členovia Európskej rady vyzvali **Výbor stálych predstaviteľov**, aby sa **zaoberal otázkou rýchlosti dodávok vakcín pri alokácii 10 miliónov dávok**, ktoré spoločnosť BioNTech-Pfizer v predstihu dodá v druhom štvrtroku 2021, v duchu solidarity.
- Epidemiologická situácia zostáva vážna, preto sa **zatiaľ musia zachovať obmedzenia**, pričom sa musí naďalej zabezpečovať **neobmedzený tok tovaru a služieb v rámci jednotného trhu**, okrem iného aj **využívaním zelených jazdných pruhov**.
- Je naliehavo **potrebné pokročiť v legislatívnej a technickej práci na interoperabilných a nediskriminačných digitálnych zelených certifikátoch** na základe návrhu Európskej komisie.
- Európska únia bude naďalej **posilňovať svoju globálnu reakciu na pandémiu**. S cieľom podporiť **vedúcu úlohu nástroja COVAX**, pri zabezpečovaní všeobecného prístupu k vakcínam a ich nasadenia je potrebné urýchlene **pokročiť v práci na vytvorení mechanizmu** na spoločné využívanie zásob očkovacích látok.

Jednotný trh, priemyselná politika, digitálna agenda, hospodárstvo

- Európska únia podčiarkla **dôležitosť silného, odolného a plne fungujúceho jednotného trhu** a prísneho dodržiavania a presadzovania pravidiel jednotného trhu.
- Európska únia zdôraznila, že je potrebné **posilniť konkurencieschopnosť a odolnosť priemyslu vrátane malých a stredných podnikov, urýchliť jeho zelenú a digitálnu transformáciu** a riešiť strategické závislosti.
- Oznámenie Európskej komisie „**Digitálny kompas do roku 2030**: digitálne desaťročie na európsky spôsob“ je krokom smerom k naplánovaniu **digitálneho rozvoja Európy** v najbližších desiatich rokoch. Členovia Európskej rady **vyzvali Radu EÚ**, aby toto oznámenie **urýchlene preskúmala** v záujme **vypracovania plánovaného programu digitálnej politiky**.
- Európska únia vyzvala spoluzákondarcov, aby **urýchlene pokročili** v práci na návrhoch týkajúcich sa **aktu o digitálnych službách**, aktu o **digitálnych trhoch** a aktu o **správe údajov**.
- Európska únia opätovne potvrdila, že výrazne **uprednostňuje** a presadzuje **globálne riešenie** v oblasti **medzinárodného zdaňovania digitálneho hospodárstva**, a bude sa usilovať o dosiahnutie konsenzuálneho riešenia v rámci **OECD do polovice roku 2021**. Ak sa táto perspektíva nenaplní, Európska únia bude **pripravená posunúť sa v tejto záležitosti vpred**. V tomto kontexte **Európska komisia predloží** v prvom polroku 2021 **návrh o digitálnej dani** s cieľom zaviesť túto daň najneskôr do 1. januára 2023.
- Členovia Európskej rady **schválili prioritné oblasti politiky** stanovené v **ročnej stratégii udržateľného rastu**. Európska únia v tomto kontexte **vyzvala členské štáty**, aby ich **premietli do svojich národných plánov obnovy a odolnosti**.

Východné Stredomorie

- Strategickým záujmom Európskej únie je **stabilné a bezpečné prostredie vo východnom Stredomorí** a rozvoj vzájomne výhodného **vzťahu s Tureckom založeného na spolupráci**.
- Za predpokladu pokračovania konštruktívneho prístupu Turecka k zmiernovaniu napätia v regióne, je **EÚ pripravená etapovitým, primeraným a zvratným spôsobom posilňovať spoluprácu s Tureckom** vo viacerých oblastiach spoločného záujmu. **Ďalšie rozhodnutia budú prijaté na júnovom zasadnutí Európskej rady**.
- **Spolupráca s Tureckom** v oblasti **riadenia migrácie** by sa mala **posilniť**, najmä pri **ochrane hraníc, boji s nelegálnou migráciou, návratoch nelegálnych migrantov a zamietnutých žiadateľov o azyl do Turecka**.
- Európska únia pripomenula predchádzajúce závery Európskej rady a naďalej plne podporuje komplexné **riešenie cyperského problému v súlade s príslušnými rezolúciami BR OSN**.

- **Vysoký predstaviteľ** bol vyzvaný, aby pokračoval v práci **na mnohostrannej konferencii o východnom Stredomorí**.

Rusko

- **Strategická diskusia k vzťahom s Ruskom** sa uskutoční na jednom z **nadchádzajúcich fyzických zasadnutí Európskej rady**.

Eurosamit

- Eurosamit zdôraznil **potrebu robustnej, inkluzívnej a udržateľnej obnovy a zvýšenej ekonomickej odolnosti** ako predpokladov **silnej medzinárodnej úlohy eura**.
- Nadalej má zásadný význam **posilňovanie hospodárskej a menovej únie, dobudovanie bankovej únie** a dosiahnutie ďalšieho pokroku pri vytváraní skutočnej únie kapitálových trhov.
- Eurosamit vyzval na **vybudovanie silnejšieho a inovatívnejšieho sektora digitálnych financií** a efektívnejších a **odolnejších platobných systémov**. V tejto súvislosti by sa malo pokračovať v preskúvaní možnosti zavedenia digitálneho eura.
- Eurosamit žiada, aby **sa nepretržite a urýchlene pracovalo na účinnom rámci** v záujme ďalšej **stimulácie rastu zeleného finančného trhu EÚ**. Pomôže to posilniť vedúce postavenie Európy v oblasti zeleného financovania.

4. ODPORÚČANIA A ĎALŠIE KROKY

V nadväznosti na **výsledky videokonferencie členov Európskej rady a Eurosamitu** boli sformulované nasledovné **odporúčania pre vnútroštátnu úroveň**:

COVID-19

- Pokračovať v aktívnej komunikácii a negotiaciach s partnermi na všetkých úrovniach, **adresovať** prehlbujúce sa rozdiely v **dodávkach vakcín** medzi členskými štátmi a **podporovať transparentné rozhodovanie** o systéme **prerozdeľovania vakcín s cieľom zabezpečenia čo najmenších rozdielov v miere zaočkovanosti v jednotlivých členských štátoch EÚ do júna 2021**.
- Na vnútroštátnej úrovni akcelerovať **proces prípravy na implementáciu nariadenia k digitálnym zeleným certifikátom**. Pokračovať v aktívnej spolupráci všetkých **zainteresovaných rezortov pri rokovaníach o digitálnom zelenom certifikáte** vo všetkých aspektoch tohto nástroja.

Jednotný trh, priemyselná politika, digitálna agenda, hospodárstvo

- **Nadalej presadzovať odstránenie bariér na jednotnom trhu**, najmä v sektore služieb, **zabránenie vzniku nových a podporovať lepšie vynucovanie existujúcej legislatívy**.
- Pokračovať v presadzovaní záujmov SR pri tvorbe nových legislatívnych aktov - **aktu o digitálnych službách**, **aktu o digitálnych trhoch** a **aktu o správe údajov**.

- Medzirezortne **zadefinovať** pojem „digitálnej suverenity“ v **podmienkach SR** a **aktívne pracovať** v **zosúladovaní cieľov Digitálneho kompasu** s pozíciami a prioritami SR v prebiehajúcej digitálnej transformácii spoločnosti.

Východné Stredomorie

- **Sledovať** **vývoj** v **Turecku** a v **regióne východného Stredomoria** v spolupráci s členskými štátmi a inštitúciami Európskej únie s cieľom **zhodnotiť** **vývoj** a **d'alší postup** na **júnovom zasadnutí Európskej rady** podľa mandátu schváleného vyhlásenia.

Rusko

- Berúc do úvahy zložitú situáciu vo vzťahoch medzi EÚ a Ruskom, **podporovať** na pôde EÚ **uskutočnenie strategickej diskusie na úrovni lídrov**.

Eurosamit

- **Aktívne vystupovať** na **vybraných európskych fórach**, v diskusiách zameraných na zefektívňovanie rámca na **posilnenie stability a odolnosti finančného sektora**. Primárne pri jednotlivých krokoch Európskej menovej únie, dobudovaniu **Bankovej únie** a zefektívňovaní Únie kapitálových trhov.